U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **O. C.**, zast. JUDr. Pavlínou Vanickou, advokátkou, se sídlem Wichterlova 2372/10, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 8. 2011, č. j. 63 Az 10/2010 - 41,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně JUDr. Pavlíně Vanické **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 4800 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 9. 2010, č. j. OAM-81/ZA-14-ZA12-2010, neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Podle žalovaného byla důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany obava žalobkyně, že po návratu do země původu bude mít opět problémy se svým přítelem a nebude si moci najít dobře placenou práci. Žalovaný uvedl, že v těchto tvrzeních žalobkyně nelze spatřit důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Žalobkyně totiž před přítelovým jednáním, který ji měl nutit k sňatku, poslušnosti a zahalování, nevyhledala pomoc u kompetentních orgánů domovské země ani u svých rodinných příslušníků a z její výpovědi nevyplývá, že by jí státní orgány takovou pomoc odmítly. Žalovaný obsáhle citoval ze zpráv o situaci v zemi původu žalobkyně a dále uvedl, že žalobkyně své obecné konstatování o diskriminaci nekonkretizovala, přičemž špatná ekonomická situace v zemi původu nemůže být sama o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, neboť dopadá stejně na celé obyvatelstvo. Žalobkyně neuvedla žádnou skutečnost nasvědčující tomu, že by se v tomto směru nacházela z nějakého

azylově relevantního důvodu v horším postavení. Již v roce 2006 navíc žalobkyně vycestovala do Rakouska a byla schopna zajistit si dostatečné množství finančních prostředků i pro cestu do České republiky. Pokud jde o obavu z teroristických útoků, žalobkyně se podle svých slov s žádnou takovou aktivitou nesetkala, pouze o nich slyšela ve zpravodajství. Žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu i z důvodu legalizace pobytu; žalovaný poukázal na to, že potřeby úpravy pobytu cizinců na území České republiky řeší zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb.“).

Žalovaný dále neshledal, že by u stěžovatelky byly dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny. Žalovaný se dále zabýval rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobkyně, přihlédl k jejímu zdravotnímu stavu a věku, neshledal však důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný též neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany žalobkyni. Žalovaný nedospěl k závěru, že by žalobkyni hrozilo v zemi původu nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, navíc se žalobkyně může v zemi původu obrátit se žádostí o pomoc na státní orgány. Žalobkyně neuvedla ani žádné skutečnosti svědčící o tom, že jí může hrozit vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti. Na území Alžírské lidové a demokratické republiky navíc neprobíhá takový ozbrojený konflikt, který by bylo možno považovat za vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Vycestování žalobkyně z území České republiky pak nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu.

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 8. 2011, č. j. 63 Az 10/2010 - 41, byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí žalovaného. V odůvodnění tohoto rozsudku soud uvedl, že žalobkyně netvrdila ani neprokázala své pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod. Nebylo ani prokázáno, že by měla odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo na základě zastávání politických názorů ve státě, jehož občanství má.

Soud dále uvedl, že ekonomické problémy žalobkyně ani požadavek přítele žalobkyně, aby chodila zahalená, nejsou bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu ani důvodem pro udělení humanitárního azylu; tímto důvodem není ani skutečnost, že žalobkyně nemohla v zemi původu najít dobře placenou práci. Obava z jednání přítele, tedy vyhrožování ze strany soukromé osoby, není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Navíc v situaci, kdy se žalobkyně neobrátila se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu, nelze toto tvrzení považovat za důvod pro udělení azylu. Tvrzení žalobkyně v žalobě, že se obrátila se žádostí o pomoc na policii, je v rozporu s výpovědí ve správním řízení. Nelze tedy učinit závěr, že by žalobkyní popisované jednání bylo podporováno či trpěno úřady v zemi jejího původu.

Soud se dále ztotožnil i se závěrem, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Soud vzal v úvahu, že žalobkyně nebyla osobně dotčena tím, že v její vlasti dochází k teroristickým útokům, dozvěděla se o nich pouze z tisku. Alžírská vláda navíc přijala program na posílení bezpečnosti.

Žalobkyně podle soudu nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu. Soud připomněl, že institut mezinárodní ochrany nelze chápat jako jeden z prostředků k legalizaci pobytu cizince na území České republiky. Ani snaha po legalizaci pobytu nemohla být důvodem pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Podle soudu postupoval žalovaný při rozhodování v souladu s hmotným i procesním právem. Tvrzení žalobkyně, že se v roce 2009 obrátila na místní policii v zemi původu, neodpovídá její výpovědi při pohovoru ze dne 16. 3. 2010. Obecné konstatování o násilí na ženách v zemi původu není ani podle soudu azylově relevantní. Pokud žalobkyni bylo vyhrožováno a neobrátila se s žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu, nemůže tato skutečnost být azylově relevantní. Ze všech uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné a ustanovenou zástupkyní doplněné kasační stížnosti stěžovatelka vyslovila nesouhlas s tvrzením o pokroku na poli dodržování ženských práv v Alžíru, neboť toto konstatování je v rozporu se spisovým materiálem. Žalovaný se měl zabývat zejména faktickou situací, tedy zda se stěžovatelka může domoci účinné ochrany u státních orgánů a zda tato ochrana není pouze formální. Stěžovatelka dále odkázala na blíže nespecifikovanou zprávu o dodržování lidských práv v zemi jejího původu, z nichž vyplynulo, že nemá smysl obracet se na státní orgány, neboť jejich ochrana je pouze formální. Nevládní organizace pak poskytují pouze poradenství psychologického charakteru, nemohou však suplovat funkci státních orgánů. Vzhledem k tomu se stěžovatelka neztotožnila s tvrzením, že násilí, které jí hrozilo, nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Rozpor ve výpovědi stěžovatelky ve správním řízení a v řízení před soudem pak nemá jít k její tíži.

Žalovaný navíc neměl vůbec snahu ověřit tvrzení stěžovatelky, naopak měl tendenci její situaci znevěrohodnit a nalézt nepřesnosti. K intenzitě pronásledování stěžovatelka odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 - 98, publikovaný pod č. 1913/2009 Sb. NSS. Podle něho může být pronásledováním i součet různých opatření, jež by sama o sobě nebyla pronásledováním, ale ve svém součtu jsou natolik závažná, jako zásah do těchto práv. Pronásledováním pak může být mj. i použití psychického násilí nebo jednání použité proti osobám určitého pohlaví. Není přitom rozhodné, že by k pronásledování docházelo v soukromé záležitosti, pokud by státní orgány nebyly schopny poskytnout stěžovatelce ochranu. Stěžovatelka dále uvedla, že poukázala speciálně na to, že důvodem pro svou diskriminaci spatřuje ve svém pohlaví. Pro stěžovatelku je problematické dosáhnout vynucení trestněprávní odpovědnosti za pronásledování či hrozbu násilí, vymanit se z vlivu rodiny a to vše s ohledem na její slabší postavení jako ženy a dosáhnout rovných příležitostí na trhu práce. Je tedy dán důvod azylově relevantní diskriminace z důvodu pohlaví. Stěžovatelka spatřuje v postupu žalovaného rozpor s ustanovením § 3 správního řádu, podle něhož má správní orgán postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Tíha důkazního břemene přitom nedopadá pouze na žadatele o mezinárodní ochranu, ale měla by být rozdělena mezi žadatele a správní orgán. K tomu stěžovatelka citovala i Příručku k postupům a kritériím k určování právního postavení uprchlíků vydanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Žalovaný i soud tedy nedostatečně zohlednili fakta a jen částečně přihlédli k situaci v zemi původu stěžovatelky. Ze všech těchto důvodů

stěžovatelka navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 8. 2011, č. j. 63 Az 10/2010 - 41, byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v případě stěžovatelky nebyl shledán žádný azylově relevantní důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu. Správně byl posouzen i výrok o neudělení doplňkové ochrany. Žalovaný podle svého názoru shromáždil všechny potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, provedl podrobné dokazování a zabýval se všemi skutečnostmi, které stěžovatelka uvedla. Rovněž soud v tomto postupu žalovaného neshledal žádné vady. Žalovaný nadále trvá na tom, že stěžovatelka neuvedla žádnou skutečnost, kterou by bylo možné podřadit pod hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Doplnění kasační stížnosti sepsané ustanovenou zástupkyní bylo velmi obsáhlé, takže z ničeho nevyplývá, že by se advokátka o danou věci vůbec nezajímala, jak se uvádí v podání stěžovatelky ze dne 12. 6. 2012. V tomto podání stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti, v nichž by bylo možné spatřovat důvody pro zrušení ustanovení advokáta uvedené v § 20 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a navíc v řízení o kasační stížnosti již byly učiněny všechny úkony potřebné pro vydání rozhodnutí. Za tohoto stavu věci soud neshledal důvody pro ustanovení jiného právního zástupce stěžovatelce.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kriteria nepřijatelnosti, byl proveden např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným pod č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto judikátu *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“*

O přijatelnou kasační stížnost se tak podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:
a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.
b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že jakkoli je smyslem azylového práva poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut mezinárodní ochrany je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46, www.nssoud.cz).

Ve vztahu k obavám stěžovatelky z jednání svého přítele Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, dostupný též na www.nsssoud.cz, podle něhož *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých*

práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ V souzené věci stěžovatelka v řízení o udělení mezinárodní ochrany opakovaně uvedla, že se neobrátila se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu. Ze zpráv o situaci v zemi původu přitom nevyplynulo, že by stěžovatelce měla být pomoc v zemi původu odmítnuta. Pokud jde o rozpor ve výpovědi stěžovatelky v řízení o udělení azylu a jejího následného tvrzení v řízení před soudem o tom, že se neobrátila na státní orgány v zemi původu, pak bezdůvodné neuvedení relevantních skutečností v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany jde k tíži stěžovatelky. Stěžovatelkou zmíněné vyhrožování ze strany soukromé osoby představovalo jediné konkrétní nebezpečí, kterému měla být v domovské zemi vystavena, a proto se nemůže jednat o pronásledování ve smyslu zákona o azylu na kumulativním základě.

Pokud jde o problémy ekonomického rázu, jež stěžovatelka specifikovala jako nemožnost najít dobře placené zaměstnání v zemi původu, Nejvyšší správní soud poukazuje mj. na své rozhodnutí ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54, dostupné též na www.nssoud.cz, podle něhož *„obtíže žadatele o azyl stran obživy či možností seberealizace nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.“*.

Pokud jde o námitku stěžovatelky týkající se nedodržování ženských práv v zemi jejího původu, pak Nejvyšší správní soud zejména poukazuje na to, že se stěžovatelka neobrátila v zemi původu se žádostí o pomoc na státní orgány. Navíc podle dostupných zpráv o situaci v Alžírské lidové a demokratické republice existuje systém podpory práv žen a nebylo možné dospět k závěru, že by jí pomoc byla odepřena nebo že by byla stěžovatelka diskriminována z důvodu pohlaví. Nejvyšší správní soud odkazuje na své rozhodnutí ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40, dostupné též na www.nssoud.cz, podle něhož *„ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. vymezuje důvody pro udělení azylu taxativně. Pouhá nespokojenost se stavem dodržování lidských práv, navíc žalobcem ani v zemi původu neprojevená, takovýmto důvodem není.“*

Podle názoru Nejvyššího správního soudu se správní orgán dostatečně vypořádal s posouzením, zda výše uvedené problémy stěžovatelky zakládají důvod pro udělení mezinárodní ochrany, resp. doplňkové ochrany. Žalovaný naplnění těchto důvodů neshledal a tento závěr řádně odůvodnil, přičemž krajský soud dospěl ke správnému závěru, že v postupu žalovaného nelze spatřovat nezákonnost ani procesní pochybení. Ohledně tvrzení stěžovatelky o dělbě důkazního břemene Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publikovaný pod č. 181/2004 Sb. NSS, podle něhož má správní orgán povinnost zjistit skutečný stav jen k důvodům uvedeným v řízení o udělení mezinárodní ochrany, nikoliv pak ke skutečnostem jiným, žadatelem neuvedeným. V souzené věci se přitom žalovaný dostatečně zabýval všemi tvrzeními stěžovatelky uplatněnými v řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na obecné námitky podávané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým

významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 120 a § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta. Stěžovatelce byla pro toto řízení před soudem ustanovena soudem zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Výše odměny advokátky byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, a to za dva úkony právní služby spočívající v první poradě s klientkou včetně převzetí a přípravy zastoupení a v sepsání doplnění kasační stížnosti ze dne 23. 3. 2012, dále advokátce náležejí náhrady hotových výdajů, tedy celkem ve výši 2 x 2100 Kč a 2 x 300 Kč (§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky). Ustanovené advokátce se tedy přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 4800 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. června 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu